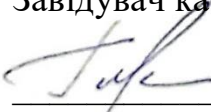

Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпровської обласної ради»

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

Т.О.Гальцева
«02» вересня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1.5. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія

Дніпро, 2019

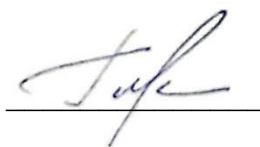
Робоча програма навчальної дисципліни «Загальна психологія» для студентів, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, за спеціальністю 053 «Психологія».

Розробник: Пальм Г.А., доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології

Протокол від «02» вересня 2019 року №1

Завідувач кафедри

Т.О.Гальцева

© Пальм Г.А., 2019 рік

© КЗВО «ДАНО»ДОР, 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки (спеціальність), освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ЄКТС: 15	Шифр та назва галузі: 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки
Кількість змістових модулів: 8	Шифр та назва спеціальності: 053 Психологія	Рік підготовки:
		1-й, 2-й
		Семестри:
		1-4
		Загальна кількість годин: 450 Лекції: 24 Практичні (семінари): -20 Самостійна робота: - 406
Модульних контролів 8	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: 1,4 семестри: екзамен 2,3 семестри: дифзалік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для заочної форми навчання 44/406.

2. Заплановані результати навчання

Метою викладання навчальної дисципліни «Загальна психологія» є надання студентам систематизованих знань з загальної психології, вивчення основних методологічних та теоретичних засад, методів дослідження психологічних явищ, формування професійної свідомості та самосвідомості.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають в теоретичній та практичній підготовці студентів фаху з питань:

- формування наукового підходу до вивчення особливостей психічного життя людини й законів розвитку й функціонування психіки;
- ознайомлення з базовими категоріями й поняттями психологічної науки, основними методологічними і дослідницькими проблемами психології та шляхами їх рішення, з різноманітною проблематикою загальної психології особистості та пізнання;
- ознайомлення з основними теоретичними підходами до розуміння структури й закономірностей розвитку особистості;

- представлення аналізу індивідуальних особливостей людини (здібностей, спрямованості, темпераменту, характеру), внутрішньої (емоційної й вольової) регуляції його діяльності та засобів відображення інформації, уявлень про формування та розвиток механізмів поведінки та діяльності;
- ознайомлення з актуальними проблемами практичної психології особистості й основними напрямками діагностування та корекції певних недоліків у розвитку окремої особистості;
- розвитку вмінь використовувати теоретичні та практичні знання з психології на практиці;
- формування у студентів навички побудови самостійних теоретичних й експериментальних психологічних досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні бути здатними до вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних з теоретичними основами практичної психології та мати такі загальні та професійні **компетентності**:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психологічної науки або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

- Здатність до набуття спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи.
- Здатність до розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.
- Здатність до провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності.
- Здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців.
- Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Професійні компетентності

- Знання категоріально-понятійного апарату психології.
- Вміння самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- Знати та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
- Вміння самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

- Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
- Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики.
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- Навички міжособистісного спілкування та роботи в команді у процесі професійної діяльності.
- Уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.

Програмні результати навчання

Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- **знати:**
 - основні етапи становлення психології як науки;
 - основні теоретичні напрямки сучасної психології;
 - основні категорії, принципи, закони сучасної психології;
 - методи психологічного дослідження;
 - теоретичне обґрунтування проблеми виникнення та розвитку психіки у філогенезі;
 - виникнення, онтогенетичний розвиток, особливості свідомості людини;
 - особливості несвідомих психічних явищ;
 - поняття та теорії особистості, типи особистості, структуру особистості та індивідуально-психологічні особливості: темперамент, характер, здібності;
 - загально-психологічну теорію діяльності, операціонально-технічні та мотиваційно-особистісні аспекти діяльності;
 - закономірності та механізми мотиваційного та емоційно-вольового регулювання діяльності та поведінки людини;
 - психологічні теорії, механізми та закономірності пізнавальних процесів: відчуття, сприймання, уваги, пам'яті, мислення та мовлення, уяви людини.
- **уміти:**
 - аналізувати психологічні факти та явища;
 - планувати та організовувати психологічне дослідження;
 - орієнтуватися в основних теоретичних напрямках сучасної психології;
 - застосовувати знання загальної психології при вивченні інших дисциплін циклу професійної підготовки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологія як наука.

ТЕМА 1. Розвиток поглядів на предмет в історії психології. Етапи розвитку поглядів на предмет психології. Донаукова психологія як вчення про

душу. Виникнення наукової психології. Свідомість як предмет дослідження. Поведінка як предмет наукового дослідження. Психіка як відображення.

Ключові слова: апперцепція, асоціативна психологія, асоціація, біхевіоризм, відображення, дуалізм, душа, інтроспекція, інструментальне зумовлювання, когнітивна карта, монізм, научування, об'єкт, образ, поведінка, предмет науки, проміжні змінні, психіка, психічне відображення, психічні властивості, психічні процеси, психічні стани, психологія, реакція, регуляція, ретроспекція, рефлекс, рефлексія, свідомість, стимул, структуралізм, суб'єкт, функціоналізм.

ТЕМА 2. Сучасний стан психологічної науки. Місце психології у системі наук. Галузі сучасної психології. Основні теоретичні напрями сучасної психології. Методологічні основи психології (принципи, категорії, закони психології). Методи психологічного дослідження. Класифікація методів психології за Б.Г.Ананьєвим. Спостереження. Експеримент. Методи опитування. Тести. Вимоги до організації психологічного дослідження

Ключові слова: біхевіоризм, психоаналіз, гуманістична психологія, екзистенціальна психологія, методологія, парадигма. принцип психології, категорія психології, психологічний закон, метод, методика, експеримент, гіпотеза, психологічний тест.

ТЕМА 3. Психіка і мозок. Уявлення про взаємозв'язок психіки і мозку. Будова і функції нервової системи. Нейрон. Центральна й периферична нервові системи. Функції нервової системи. Головний мозок. Функціональна організація людського мозку. Рефлекторна діяльність мозку. Рефлекторна природа психічного. Безумовні та умовні рефлекси.

Ключові слова: центральна нервова система, периферична нервова система, головний мозок, великі півкулі, безумовний рефлекс, умовний рефлекс, психофізіологічна проблема, теорія психофізіологічного паралелізму, сигнал, синапси, функціональна асиметрія головного мозку, теорія функціональних систем.

Змістовий модуль 2. Виникнення і розвиток психіки і свідомості.

ТЕМА 4. Виникнення і розвиток психіки в філогенезі. Проблема виникнення психіки. Рівні відображення. Характеристики психічного відображення. Об'єктивні критерії психіки. Етапи розвитку психіки в філогенезі. Елементарна сенсорна психіка. Інстинктивні форми поведінки тварин. Перцептивна психіка. Індивідуально набуті форми поведінки. Інтелектуальна поведінка тварин. Розбіжності психіки людини і тварини.

Ключові слова: антропсихізм, біопсихізм, принцип випереджаючого відображення, двофазна задача, дресура, елементарна сенсорна психіка, збудливість, імпринтинг, інстинкт, інстинктивна поведінка тварин, інтелект тварин, інтелектуальна дія, навичка, нейропсихізм, панпсихізм, перцептивна психіка, подразливість, таксис, тропізм, трудова діяльність, фізіологічне відображення, фізичне відображення, філогенез, чутливість.

ТЕМА 5. Свідомість людини як вищий рівень відображення. Суспільно-історична природа людської свідомості. Походження людини.

Трудова діяльність – передумова й результат розвитку суспільних відносин. Культурно–історична теорія розвитку свідомості. Основні положення культурно–історичної теорії. Стимули-засоби. Розбіжності між нижчими та вищими психічними функціями. Характеристики свідомості. Змінені стани свідомості (сон, гіпноз, медитація, застосування психоактивних речовин).

Ключові слова: буденна свідомість, вищі психічні функції, гіпноз, екстеріоризація, знак, значення, інтеріоризація, культурно–історична теорія, медитація, онтогенез, психоделіки, психоделічні стани, психотропні засоби, самосвідомість, свідоме, свідомість, сновидіння, сон, транквілізатори, транс.

ТЕМА 6. Несвідомі психічні явища. Класифікація несвідомих психічних явищ. Неусвідомлені механізми свідомих дій. Автоматизми. Установка. Неусвідомлені супроводи свідомих дій. Неусвідомлені чинники свідомих дій. Поняття несвідомого в теорії З.Фрейда. Уявлення про несвідоме К.-Г.Юнга. Надсвідомі процеси.

Ключові слова: архетип, автоматизм, витиснуті спогади, Едіпів комплекс, Ід, колективне несвідоме, комплекси, латентний зміст (сновидіння), лібідо, навичка, надсвідоме, несвідоме, обмовка, осяяння, підсвідоме, пильнування, сублимація, Супер-его, установка, Его.

ТЕМА 7. Психологія особистості. Поняття особистості в психології. Визначення особистості. Співвідношення понять, які описують людину. Індивід, особистість, індивідуальність. Теоретичні підходи до вивчення особистості. Типи теорій особистості. Загальна структура особистості. Структура особистості за К.К. Платоновим. Структура особистості за А.Г.Ковальовим. Структура особистості: психоаналітичні моделі. Спрямованість особистості. Інтереси в структурі спрямованості. Самосвідомість особистості. Самооцінка та рівень домагань. Загальна характеристика типологій особистості. Конституціональна типологія Е.Кречмера. Конституціональна типологія У. Шелдона. Ціннісна типологія особистості Е. Шпрангера. Типологія особистості К.-Г. Юнга.

Ключові слова: активність особистості, бажання, егоцентризм, екстраверсія, ідеал, індивід, індивідуальність, інтерес, мотив, мотивація, особистість, потреба, потяг, психологічний профіль особистості, рівень домагань, риси особистості, самооцінка, самосвідомість, спрямованість особистості, тип особистості, Я-концепція.

ТЕМА 8. Індивідуально–психологічні особливості особистості. Поняття індивідуально–психологічних особливостей. Темперамент. Визначення темпераменту. Типи темпераменту. Темперамент і тип вищої нервової діяльності. Основні властивості темпераменту. Характер. Визначення характеру. Класифікації характерів. Типи соціальних характерів (за Е.Фроммом). Акцентуації характеру. Класифікації акцентуацій характеру. Поняття про здібності. Природні передумови здібностей. Спадкове та соціальне в розвитку здібностей. Види та рівні здібностей. Особливості та проблеми обдарованих дітей.

Ключові слова: акцентуація характеру, властивості нервової системи, врівноваженість нервової системи, геніальність, генотип, динамічний

стереотип, задатки, здатність, здібності, індивідуальні відмінності, індивідуальні риси психіки, лабільність, меланхолік, обдарованість, рухливість нервової системи, ригідність, сангвінік, сенситивність, сила нервової системи. сильний тип вищої нервової діяльності, слабкий тип вищої нервової діяльності, схильність, талант, темперамент, фенотип, фізіономіка, флегматик, френологія, характер, характеристика, холерик.

Змістовий модуль 3. Загально-психологічна теорія діяльності.

ТЕМА 9. Загально–психологічна теорія діяльності. Постулат безпосередності та спроби його подолання. Теорія установки Д.Узнадзе. Основні принципи теорії діяльності. Основні поняття теорії діяльності. Цикли розвитку діяльності. Макроструктура діяльності. Види та форми діяльності.

Ключові слова: апраксія, вчинок, дієспроможність, дія, діяльність, задача, ігрова діяльність (гра), мета, мотив, мотивація, операція, орієнтувальна основа дії, постулат безпосередності, потреба, праця, провідна діяльність, психофізіологічні функції, трудова діяльність, установка.

ТЕМА 10. Операціонально–технічні аспекти діяльності. Дія, операція, рух. Структура та функції предметної дії. Орієнтувальна основа дії. Види рухів. Механізми організації рухів і дій. Принцип сенсорних корекцій. Рефлекторне кільце. Рівні побудови рухів. Поняття про навички, вміння, звички. Види вмінь. Механізм формування навички. Етапи розвитку навички. Вироблення навички.

Ключові слова: вміння, вправи, дія, звички, навичка, інтерференція навички, операція, перенос, прийоми діяльності, рівні побудови рухів, рефлекторне кільце, рухи, сенсорні корекції.

ТЕМА 11. Мотиваційно–особистісні аспекти діяльності. Цілі та мотиви діяльності. Особистісний сенс і смислові утворення. Поняття та структура смислової сфери особистості. Динаміка смислових процесів.

Ключові слова: духовні цінності, сенс, особистісний сенс, значення, механізм зсуву мотиву, мотив сенсоутворювальний, мотив неусвідомлюваний, мотив провідний, мотив-стимул, невроз зоогенний, опредметнення потреби, полімотивованість, потребовий стан, сенс життя, смислова сфера особистості, смислові диспозиції, смислові конструкти, смислові установки, смислосбудівництво, смислоусвідомлення, смислоутворення, мета, ціннісні орієнтації, цінність.

Змістовий модуль 4. Психологія мотивації та емоційно-вольового регулювання поведінки й діяльності.

ТЕМА 12. Основні поняття та проблеми психології мотивації. Мотивація та мотиви. Потреба як внутрішній чинник активності людини. Види потреб. Моністичні уявлення про сутність мотиву. Функції та характеристики мотивів. Види мотиваційних утворень. Мотиваційні властивості особистості. Мотиваційне відношення. Актуальні та потенційні мотиви. Мотив і мотивування. Мотив як гіпотетичний конструкт.

Ключові слова: бажання, гіпотетичний конструкт, екстернальність, звички, інтерес, інтернальність, мотив, мотиваційна сфера особистості,

мотиваційна установка, мотиваційне відношення, мотиваційні властивості особистості, мотивація, мотивування, намір, потяг, спрямованість особистості.

ТЕМА 13. Теорії мотивації. Класичні теорії мотивації. Напрямки дослідження мотивації: перші дослідники. Порівняльний аналіз класичних теорій мотивації. Вирішення проблеми мотивації в межах біхевіоризму. Психоаналітичні теорії мотивації. Когнітивні теорії мотивації: загальний огляд. Теорія когнітивного дисонансу Л.Фестінгера. Теорія балансу Ф.Хайдера. Гуманістичні теорії мотивації. Динамічна теорія мотивації Курта Левіна. Проблема класифікації потреб і мотивів. Порівняльний аналіз основних класифікацій. Класифікація потреб У.Мак-Дауголла. Класифікація потреб Г.Мюррея. Ієрархічна класифікація потреб А.Маслоу. Класифікація потреб Е.Фромма. Класифікація потреб П.В.Сімонова. Класифікація потреб С.Б.Каверіна. Види мотивів. Мотивація влади. Мотивація праці. Зовнішня та внутрішня мотивація. Специфіка людської мотивації.

Ключові слова: внутрішня мотивація, закон Йеркса–Додсона, зовнішня мотивація, ієрархія потреб, когнітивний дисонанс, мотиваційне зумовлювання, мотиваційне опосередковування, мотивація досягнення, мотиви дефіцитарні, , мотиви розвитку, самоактуалізація, потреба в безпеці й захисті, потреба в позитивній увазі, потреба в приналежності, потреба в самоповазі, потреба вторинна, потреба латентна, потреба первинна.

ТЕМА 14. Загальна характеристика емоційного відображення. Місце емоцій у системі психічних явищ. Визначення емоцій. Емоції та почуття. Емоції та мотивація. Фізіологічні основи емоцій і почуттів. Вплив емоційних станів на організм. Функції емоцій. Види емоційних станів. Види емоцій у зв'язку з потребами людини. Види емоцій залежно від того, що оцінюється. Умови виникнення емоційного процесу. Емоційна сфера особистості. Загальна емоційна спрямованість (за Б.І.Додоновим). Фрустрація та можливі реакції на неї. Стрес. Емоційне вигоряння. Алекситимія.

Ключові слова: агресивність, агресія, алекситимія, афект, афективний, депресія, ейфорія, експресія, емоційна сфера особистості, емоційне вигоряння, емоційність, емоція, інтелектуальні емоції, настрої, ненависть, переживання, почуття, пристрасть, стеничні почуття, страх, стрес, стресор, тривога, тривожність, фрустрація, хвилювання.

ТЕМА 15. Теорії емоцій. Психологічні теорії емоцій. Фактори виникнення емоцій (за концепцією С.Шехтера). Трикомпонентна теорія емоцій В.Вундта. Емоційні явища як специфічний вид фізіологічних процесів. Рудиментарна теорія емоцій. Периферична теорія емоцій Джемса – Ланге. Динаміка емоцій у теоріях Джемса–Ланге та Кеннона–Барда. Основні поняття теорії диференціальних емоцій. Основні положення теорії диференціальних емоцій. Чотири види мотивації. Базові емоції. Основні положення інформаційної теорії емоцій.

Ключові слова: біологічна теорія емоцій, двофакторна теорія емоцій, інформаційна теорія емоцій, принцип градації елементів, принцип єдності емоційного стану, прості почуття, рудиментарна теорія емоцій, таламічна теорія емоцій, теорія емоцій Джемса–Ланге, трикомпонентна теорія емоцій.

ТЕМА 16. Психологія волі. Поняття про волю. Функції волі. Основні теоретичні підходи до дослідження волі. Мотиваційний підхід до дослідження волі. Підхід «вільного вибору». Регуляційний підхід у дослідженнях волі. Воля як довільне управління поведінкою та діяльністю людини. Детермінація поведінки. Воля як довільне управління. Вольові дії. Психологічний механізм вольової регуляції. Вольові стани та вольові якості особистості. Вольові стани. Загальна характеристика вольових якостей особистості. Вольові якості, пов'язані з цілеспрямованістю. Вольові якості, що характеризують самовладання. Складні морально-вольові якості.

Ключові слова: волюнтаризм, воля, воля ірраціональна, воля раціональна, дія вольова, дія імпульсивна, мужність, незалежність, рішучість, самовладання, самоконтроль, самостійність, сила волі.

Змістовий модуль 5. Психічне відображення як процес, його рівні та форми.

ТЕМА 17. Сенсорно-перцептивні процеси. Психічне відображення як процес. Основні специфічні характеристики психічних процесів. Рівні і форми психічного відображення. Загальна характеристика сенсорно-перцептивних процесів. Поняття відчуття й сприймання в психології. Рецепторна й рефлекторна теорії відчуттів. Класифікація сенсорно-перцептивних процесів. Класифікація відчуттів за модальністю (Арістотель). Класифікація В.Вундта. Класифікація Ч.Шеррінгтона. Класифікація Х.Хеда. Перцептивні системи. Властивості та закономірності відчуттів; психофізичні закони; закономірності відчуттів; адаптація та взаємодія відчуттів.

Ключові слова: абсолютна чутливість аналізатора, абсолютний поріг чутливості, адаптація, адекватність, аналізатор, білатеральність, бінауральний ефект, біокулярний зір, Вебера–Фехнера закон, верхній поріг абсолютної чутливості, вібраційне відчуття, відносний поріг відчуття, гострота зору, знак, зоровий аналізатор, кінестезія, кінестетичне відчуття, нижній поріг абсолютної чутливості, нюх, образ, органічні відчуття, органи чуття, пороги чутливості, пропускна здатність рецепторів, психічне відображення, рецептори, сенсibiлізація, синестезія, слуховий аналізатор, смаковий аналізатор, шкірний аналізатор.

ТЕМА 18. Психологія сприймання. Особливості образів сприймання. Поняття сприймання в психології. Властивості образів сприймання. Чуттєва тканина сприймання та предметний образ. “Подвійність” предметних образів. Ілюзії сприймання. Фігура й тло: закономірності перцептивної організації матеріалу. Активність сприймання. Сприймання як процес категоризації. Етапи процесу сприймання (за Дж.Брунером). Готовність/неготовність до сприймання. Ефект перцептивної готовності та неможливі зображення. Сила гіпотез (за Дж.Брунером). Теорія перцептивних дій (О.В.Запорожець). Види сприймань: сприймання простору; сприймання форми; сприймання величини; сприймання глибини та віддаленості предметів; сприймання часу; сприймання руху; сприймання кольору.

Ключові слова: апперцепція, дія перцептивна, ілюзія, константність, контраст, навичка перцептивна, оперативні одиниці сприймання, осмисленість, перцептивні завдання, перцепція, предметність, спостереження, сприймання, сприймання підпорогове, сприймання субсенсорне, фігура і фон, цілісність.

Змістовий модуль 6. Психологія уваги, пам'яті, уяви.

ТЕМА 19. Психологія уваги. Загальна характеристика уваги. Місце уваги в структурі психічних явищ. Види уваги. Властивості уваги. Теорії уваги. Класичні теорії уваги. Проблема уваги в радянській психології. Увага як самостійна форма психічної діяльності. Дослідження уваги в сучасній когнітивній психології: основні положення когнітивної психології; пропускну здатність органів чуття і вибірність уваги; моделі вибіркової уваги.

Ключові слова: домінанта, концентрація уваги, обсяг уваги, переключення уваги, розподіл уваги, стійкість уваги, увага, увага внутрішня, увага довільна, увага зовнішня, увага післядовільна.

ТЕМА 20. Психологія пам'яті. Загальна характеристика пам'яті. Поняття про пам'ять. Основні теорії пам'яті. Види пам'яті. Характеристика процесів пам'яті. Основні принципи організації пам'яті. Дослідження пам'яті в сучасній когнітивній психології: когнітивний підхід до дослідження пам'яті; модель Р.Аткінсона і Р.Шифріна; структури пам'яті; семантична організація пам'яті. Довільне і мимовільне запам'ятовування. Поняття мнемонічної спрямованості. Розуміння та запам'ятовування. Довільне запам'ятовування і мнемотехніка. Мимовільне запам'ятовування і цілеспрямована діяльність. Повторення й забування. Повторення без повторення як принцип організації пам'яті. Закономірності процесу повторення. Процес забування. Теорії забування. Інтерференція та її закономірності.

Ключові слова: впізнавання, довільне запам'ятовування, ейдетизм, ефект дії незавершеної, ефект краю, забування, запам'ятовування, збереження, згадування, зорова пам'ять, інтерференція, інтерференція проактивна, інтерференція ретроактивна, інтерференція селективна, конфабуляція, мимовільне запам'ятовування, мнемоніка, оперативна пам'ять, пам'ять, пам'ять довгострокова, пам'ять короткочасна, пам'ять сенсорна, парамнезія, піктограма, ремінісценція.

ТЕМА 21. Психологія уяви. поняття про уяву, місце уяви в структурі психічного, зв'язок з дійсністю; функції, види, механізми уяви; уява і творчість; уява як підстава цілепокладання.

Ключові слова: доповнення, аглютинація, акцентування, гіперболізація, мрія, мріання, творчість, схематизація, типізація, уява, уява активна, уява відтворююча, уява пасивна, уява творча, фантазія.

Змістовий модуль 7. Психологія мислення та інтелекту.

ТЕМА 22. Предмет психології мислення. Предмет психології мислення. Місце мислення в структурі психічних явищ. Науки, що вивчають мислення. Логічні форми мислення. Мислення як процес вирішення задач. Види

мислення. Розумові операції. Задача як об'єкт мислення. Типологія проблемних ситуацій і шляхів їх вирішення.

Ключові слова: абстрагування, аналіз, дедукція, евристика, задача, індукція, категоризація, мислення, мислення інтуїтивне, мислення наочно-дійове, мислення наочно-образне, мислення практичне, мислення пралогічне, мислення словесно-логічне, мислення творче, мислення теоретичне, поняття, синтез, судження, узагальнення, умовивід.

ТЕМА 23. Теорії мислення. Механістичний підхід до вивчення мислення. Загальна характеристика механістичного підходу. Асоціативна теорія мислення. Теорія мислення в біхевіоризмі. Інформаційна теорія мислення. Телеологічний підхід (Вюрцбургська школа мислення): поняття задачі; тенденція, що детермінує; безобразна думка; теорія комплексів О.Зельца. Цілісний підхід до вивчення мислення: дослідження М.Вертгеймера; поняття інсайту; дослідження В.Келера та К.Дункера. Мислення як взаємодія суб'єкта і задачі (школа С.Л.Рубінштейна).

Ключові слова: аналіз через синтез, вюрцбургська школа, детермінуюча тенденція, інсайт, основний конфлікт, схематичний антиципаційний комплекс, теорія “дифузійних репродукцій”, теорія комплексів, теорія “спроб і помилок”, функціональна фіксованість, функціональне вирішення.

ТЕМА 24. Психологія інтелекту. Проблема визначення інтелекту. Тестологічний підхід до дослідження інтелекту: історія і загальна характеристика тестологічного підходу; теорії “єдиного” інтелекту; теорії “множинного” інтелекту; основні протиріччя тестологічного дослідження інтелекту. Експериментально-психологічні теорії інтелекту: генетичний підхід; інформаційний підхід; структурно-рівнева теорія інтелекту Б.Г.Ананьєва; регуляційний підхід. Практичний інтелект і мудрість.

Ключові слова: адаптація, асиміляція і акомодация, децентрація, дивергентні здібності, інтелект, інтелект штучний, інтелектуальні емоції, інтелектуальні стилі, когнітивні стилі, конвергентні здібності, коефіцієнт інтелекту, мудрість, прогресивні матриці Равена, розумовий вік, тест структури інтелекту Амтхауера, тести інтелекту, фактор “g”, факторний аналіз, шкала розумового розвитку Біне – Сімона, шкали вимірювання інтелекту Векслера.

Змістовий модуль 8. Мислення і мовлення.

ТЕМА 25. Мислення і мовлення. Проблема співвідношення мислення і мовлення. Мислення як вища психічна функція. Роль мови в становленні і розвитку мислення. Слово і поняття. Слово та його семантична будова. Методи дослідження значення слів. Слово і поняття. Функціональні еквіваленти поняття. Висловлення й думка. Синтаксичні засоби висловлення. Види мовних висловлень та їх структура. Проблема розуміння (декодування) повідомлення. Проблема внутрішнього мовлення в психології: ранні дослідження внутрішнього мовлення; проблема внутрішнього мовлення в радянській психології; концепція організації внутрішньомовної ланки; внутрішнє мовлення як механізм значеннєвого комплексування.

Ключові слова: алалія, алексія, афазія, Брока центр, Верніке центр, гіпотеза лінгвістичної відносності, друга сигнальна система, жаргон, мова, мовлення, мовлення внутрішнє, мовлення егоцентричне, мовлення писемне, мовлення усне, нейролінгвістика, парафазія, психолінгвістика, синкретизм.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин			
	Всього	З них		
		Лекцій	Сем. занять	Сам. роб.
1 семестр				
Змістовий модуль 1. Психологія як наука				
Тема 1. Розвиток поглядів на предмет в історії психології.	16	1		15
Тема 2. Сучасний стан психологічної науки.	18	1	2	15
Тема 3. Психіка і мозок.	15			15
Змістовий модуль 2. Виникнення і розвиток психіки і свідомості				
Тема 4. Виникнення і розвиток психіки в філогенезі.	16	1		15
Тема 5. Свідомість людини як вищий рівень відображення.	16	1		15
Тема 6. Несвідомі психічні явища.	15			15
Тема 7. Психологія особистості.	12	1	2	9
Тема 8. Індивідуально-психологічні особливості особистості.	12	1	2	9
Усього за 1 семестр	120	6	6	108
2 семестр				
Змістовий модуль 3. Загально-психологічна теорія діяльності				
Тема 9. Загально-психологічна теорія діяльності.	8	1		7
Тема 10. Операціонально-технічні аспекти діяльності.	7			7
Тема 11. Мотиваційно-особистісні аспекти діяльності.	10	1	2	7
Змістовий модуль 4. Психологія мотивації та емоційно-вольового регулювання поведінки й діяльності				
Тема 12. Основні поняття та проблеми психології мотивації.	8			8
Тема 13. Теорії мотивації.	7			7
Тема 14. Загальна характеристика емоційного відображення.	8	2		6
Тема 15. Теорії емоцій.	6			6

Тема 16. Психологія волі.	6			6
Усього за 2 семестр	60	4	2	54
<i>3 семестр</i>				
Змістовий модуль 5. Психічне відображення як процес, його рівні та форми				
Тема 17. Сенсорно-перцептивні процеси.	16	1		15
Тема 18. Психологія сприймання.	16	1		15
Змістовий модуль 6. Психологія уваги, пам'яті, уяви				
Тема 19. Психологія уваги.	21	1		20
Тема 20. Психологія пам'яті.	23	1	2	20
Тема 21. Психологія уяви.	14		2	12
Усього за 3 семестр	90	4	4	82
<i>4 семестр</i>				
Змістовий модуль 7. Психологія мислення та інтелекту				
Тема 22. Предмет психології мислення.	46	4	2	40
Тема 23. Теорії мислення.	46	4	2	40
Тема 24. Психологія інтелекту.	42		2	40
Змістовий модуль 8. Мислення і мовлення				
Тема 25. Мислення і мовлення.	46	2	2	42
Усього за 4 семестр	180	10	8	162
Усього годин:	450	24	20	406

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сучасний стан психологічної науки	2
2.	Психологія особистості	2
3.	Індивідуально-психологічні особливості особистості	2
4.	Мотиваційно-особистісні аспекти діяльності	2
5.	Психологія пам'яті	2
6.	Психологія уяви	2
7.	Предмет психології мислення.	2
8.	Теорії мислення.	2
9.	Психологія інтелекту.	2
10.	Мислення і мовлення.	2
	Всього	20

6. Теми практичних занять – Практичних занять не заплановано.

7. Теми лабораторних занять – Лабораторних занять не заплановано.

8. Самостійна робота

Перелік питань для самостійного вивчення

1. Уявлення стародавніх філософів про душу.
2. Перша психологічна лабораторія.
3. Сукупність явищ, які вивчає психологія.
4. Психоаналіз як один з основних теоретичних напрямків сучасної психології.
5. Гуманістична психологія як один з основних теоретичних напрямків сучасної психології.
6. Експеримент як основний метод психологічного дослідження.
7. Самоспостереження як метод психологічного дослідження.
8. Психофізіологічна проблема в психології.
9. Психіка і мозок.
10. Особливості інстинктивної поведінки тварин.
11. Особливості індивідуально набутої поведінки тварин.
12. Інтелект та “мова” тварин.
13. Сутність розбіжностей психіки людини і тварин.
14. Проблема походження людини.
15. Формування самосвідомості в онтогенезі.
16. Типологія особистості К.Г.Юнга.
17. Конституціональні типології особистості.
18. Перші дослідники темпераменту (Гіппократ, Гален).
19. Вчення І.П.Павлова про типи вищої нервової діяльності та темперамент.
20. Особливості акцентуацій характеру в підлітковому віці.
21. Ранні вияви здібностей.
22. Особливості та проблеми обдарованих дітей.
23. Теорія діяльності: сучасний стан.
24. М.О.Бернштейн: життя та діяльність.
25. Цільове регулювання діяльності в нормі та при патологічному розвитку особистості.
26. Сенс життя як вершина смислової сфери особистості.
27. В.Франкл та його книга “Человек в поисках смысла”.
28. Смыслжиттєві концепції в філософії та етиці.
29. Психологічні дослідження сенсу життя.
30. Потреба як внутрішній чинник активності людини.
31. Мотиваційні властивості особистості.
32. Синдром “емоційного вигоряння”.
33. Фрустрація та можливі реакції на неї.
34. Вчення Б.Спінози про афекти.
35. Значення волі в житті та діяльності людини.
36. Порухення волі.
37. Сенсорно–перцептивна організація індивіда.
38. Відображення світу в разі патології органів чуття.

39. Поетапне формування уваги як розумової дії.
40. Тренінг уваги та педагогічної спостережливості.
41. Керування увагою аудиторії.
42. Індивідуальні особливості пам'яті.
43. Тренування пам'яті.
44. Патологія пам'яті.
45. Методи дослідження пам'яті в психології.
46. Уява як основа цілепокладання.
47. Активна уява як засіб "спілкування" з несвідомим.
48. Дослідження мислення в сучасній когнітивній психології.
49. Проблема вимірювання інтелекту.
50. Інтелект та інтелектуальні тести.

Розподіл часу самостійної роботи

№ п/п	Види робіт	Номер теми	Кількість годин
1.	Опрацювання програмного матеріалу, що не викладається в лекціях	1-25	100
2.	Пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу	1-25	100
3.	Підготовка до поточних семінарських занять	1-25	100
4.	Підготовка до модульної діагностики	1-25	106
Всього			406

9. Індивідуальні завдання

Протягом семестру студентам пропонується виконати творче індивідуальне завдання.

Студенти можуть скористатися запропонованими темами, або взяти тему на свій вибір (попередньо узгодити із викладачем).

Вимоги до виконання індивідуального завдання: зміст роботи повинен відповідати обраній темі, відображати суттєві аспекти питання. Структура має бути чіткою, послідовною, логічною.

Робота обов'язково має містити власну думку студента щодо проаналізованого матеріалу.

Індивідуальне завдання студент презентує на семінарському занятті.

10. Методи навчання

Методи навчання – це система способів управління пізнавальною діяльністю студентів.

Форма занять	Методи навчання	№ тем, де використовується даний метод
<i>Лекції</i>	Проблемне викладання: чітке формулювання основних понять, їхня практична спрямованість, приклади проблемних ситуації і залучення аудиторії до їхнього вирішення	1-25
	Періодичний діалог з аудиторією	1-25
	Використання ілюстративного матеріалу й технічних засобів навчання (мультимедійних систем)	1-25
	Використання елементів професійного гумору	1-25
<i>Практичні</i>		Не передбачено
<i>Семінарські</i>	Організація роботи на занятті у формі ділової гри	-
	Диспут	9, 10, 11.
	Конференція	-
	«Круглий стіл» за тематикою самостійної роботи	1
	Дискусія з актуальних проблемних питань	17, 18.
	Використанням імітаційних методів вивчення дисципліни	8
	Аналіз конкретних ситуацій (case-study)	1-5
	Самостійне проведення занять студентами	-
	Розв'язування та складання кросвордів	-
	Презентація результатів самостійної роботи	1-25
	Робота у малих групах	7, 24
Робота в парах для вирішення проблемних завдань	8, 16, 21, 25.	

11. Методи контролю

Форми контролю	Методи контролю	№ тем, де використовується даний метод
Усний	Усні відповіді на запитання	1-8
Письмовий	Аналіз конкретних ситуацій (case-study)	11,12,16
	Аналіз фільмів	8
	Письмові тести	1-25

Орієнтовний перелік питань підсумкового контролю

Матеріали для екзамену (дифзаліку) добираються викладачем. Письмовий екзамен складається з відповіді на питання білету та виконання тестових завдань.

1 семестр

1. Душа як предмет донаукової психології.
2. Виникнення наукової психології. Свідомість як предмет дослідження.
3. Поведінка як предмет дослідження у біхевіоризмі.
4. Поняття про відображення. Відображення у живій та неживій природі. Психічне відображення.
5. Місце психології у системі наук. Галузі психології.
6. Поняття про метод психології. Класифікація методів психологічного дослідження.
7. Поняття про принципи психології.
8. Поняття закону у психології. Види та особливості психологічних законів.
9. Основні теоретичні напрямки сучасної психології.
10. Проблема виникнення психіки. Етапи розвитку психіки у філогенезі.
11. Основні положення культурно-історичної теорії Л.С.Виготського.
12. Поняття про свідомість. Основні властивості свідомості.
13. Класифікація несвідомих психічних явищ.
14. Поняття особистості у психології.
15. Самосвідомість особистості.
16. Самооцінка та рівень домагань.
17. Поняття про темперамент. Темперамент та тип ВНД.
18. Типи темпераменту. Якості темпераменту.
19. Поняття про характер. Біологічні та соціальні передумови характеру. Акцентуації характеру.
20. Поняття про здібності. Біологічні та соціальні фактори розвитку здібностей.

2 семестр

1. Основні принципи та поняття загально-психологічної теорії діяльності.
2. Операціонально-технічна сторона діяльності.
3. Принцип сенсорних корекцій та рефлекторне кільце. Рівні побудови рухів.
4. Смыслова сфера особистості. Динаміка смислових утворень.
5. Поняття психологічного поля та теорія мотиваційного конфлікту К.Левіна.
6. Класифікація мотивів на підставі інстинктів.
7. Класифікація мотивів на підставі відношення “індивід-середовище”.
8. Класифікація потреб А.Маслоу.
9. Класифікація потреб П.В.Сімонова.
10. Мотиваційне обумовлювання та мотиваційне опосередковування.

11. Місце емоцій у системі психічних явищ.
12. Функції емоцій. Проблема класифікації емоцій.
13. Емоційна сфера особистості.
14. Вплив емоційних станів на організм.. Алекситимія. Синдром “емоційного вигоряння”.
15. Органічні теорії емоцій.
16. Теорія диференціальних емоцій.
17. Інформаційна теорія емоцій.
18. Теорія стресу Г.Сельє.
19. Підходи і тенденції розвитку уявлень про волю. Психологічний механізм вольової регуляції.
20. Вольові стани та вольові якості особистості.

3 семестр

1. Психічне відображення як процес, його рівні та форми.
2. Загальна характеристика сенсорно-перцептивних процесів.
3. Рецепторна й рефлекторна теорії відчуттів. Відчуття як елементарна форма психічного.
4. Класифікації відчуттів.
5. Властивості та закономірності відчуттів. Пороги чутливості.
6. Загальна характеристика сприймання як психічного процесу. Особливості образів сприймання.
7. Фігура й тло: закономірності перцептивної організації матеріалу.
8. Загальна характеристика уваги. Види уваги. Властивості уваги.
9. Класичні теорії уваги. Увага як психічний контроль.
10. Дослідження уваги в сучасній когнітивній психології.
11. Довільна увага: загальні характеристики, умови виникнення, фізіологічні механізми.
12. Мимовільна увага: загальні характеристики, умови виникнення, фізіологічні механізми.
13. Поняття про пам'ять. Основні теорії пам'яті.
14. Види пам'яті. Характеристика процесів пам'яті.
15. Основні принципи організації пам'яті.
16. Дослідження пам'яті в сучасній когнітивній психології.
17. Загальна характеристика довільного запам'ятовування.
18. Мимовільне запам'ятовування та цілеспрямована діяльність.
19. Характеристика та основні закономірності процесу повторення.
20. Інтерференція, її види та закономірності. Теорії забування.

4 семестр

1. Науки про мислення. Визначення предмета психології мислення.
2. Види мислення (дихотомічні класифікації).
3. Генетична класифікація видів мислення.
4. Уявлення про мислення в асоціативній психології.
5. Вюрцбургська школа мислення.
6. Дослідження мислення в гештальтпсихології.
7. Процес розв'язання задачі як взаємодія.

8. Поетапне формування розумових дій.
9. Значення слова. Методи дослідження значень слова.
10. Слово й поняття. Функціональні еквіваленти поняття.
11. Проблема егоцентричного мовлення та варіанти її вирішення.
12. Характеристики внутрішнього мовлення за Л.С.Виготським.
13. Тестологічний підхід в дослідженні інтелекту.
14. Теорії “єдиного” інтелекту.
15. Теорії “множинного” інтелекту.
16. Етапи розвитку інтелекту дитини (за Ж.Піаже).
17. Характеристика операцій мислення.
18. Значення слова як одиниця мовного мислення.
19. Стадія синкретів при утворенні понять.
20. Стадія комплексів при утворенні понять. Види комплексів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Підсумкова оцінка по дисципліні виставляється за 100-бальною шкалою згідно «Положення про поточний та підсумковий контроль знань студентів відповідно до загальноєвропейських стандартів, визначених системою залікових кредитів (ECTS)». Враховується робота протягом передекзаменаційного семестру.

Загальна (кінцева) оцінка знань студента є сумою трьох елементів:

- а) оцінка складання екзамену;
- б) оцінка рівня роботи студента на семінарських заняттях;

Екзамен проводиться у вигляді письмової відповіді на питання екзаменаційного білету, до якого включаються два питання та тестові завдання. Результати іспиту оцінюються в діапазоні від 0 до 40 балів (включно), по 15 балів за відповідь на одне питання та 10 балів за виконання 10 тестових завдань.

Якщо студент за результатами іспиту набрав менше 20 балів, він отримує незадовільну підсумкову оцінку, незалежно від його результатів за іншими складовими.

Оцінка рівня роботи студента на семінарських заняттях здійснюється в межах 50 балів.

Якщо за результатами оцінювання роботи студента на семінарських заняттях студент отримав менше 25 балів, він не допускається до екзамену.

Розподіл балів за змістовими модулями, темами та формами діагностики

Модулі, теми та форми діагностики	Максимальна кількість балів
1 семестр	
Змістовий модуль 1	
Тема 2, семінарське заняття	10

Підсумкове модульне тестування	10
Змістовий модуль 2	
Тема 7, семінарське заняття	10
Тема 8, семінарське заняття	10
Підсумкове модульне тестування	10
Усього за роботу на практичних заняттях	50
Робота на лекціях	10
Екзамен	40
Разом	100
2 семестр	
Змістовий модуль 3	
Тема 11, семінарське заняття	10
Підсумкове модульне тестування	20
Змістовий модуль 4	
Індивідуальне завдання	10
Підсумкове модульне тестування	10
Усього за роботу на практичних заняттях	50
Робота на лекціях	10
Дифзалік	40
Разом	100
3 семестр	
Змістовий модуль 5	
Індивідуальне завдання	10
Підсумкове модульне тестування	10
Змістовий модуль 6	
Тема 20, семінарське заняття	10
Тема 21, семінарське заняття	10
Індивідуальне завдання	10
Усього за роботу на практичних заняттях	50
Робота на лекціях	10
Дифзалік	40
Разом	100
4 семестр	
Змістовий модуль 7	
Тема 22, семінарське заняття	5
Тема 23, семінарське заняття	5
Тема 24, семінарське заняття	5
Підсумкове модульне тестування	5
Змістовий модуль 8	
Тема 25, семінарське заняття	5
Індивідуальне завдання	5
Підсумкове модульне тестування	20
Усього за роботу на практичних заняттях	50

Робота на лекціях	10
Екзамен	40
Разом	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	зараховано
84-89	B	
74-83	C	
65-73	D	
60-64	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Академічна доброчесність

При вивченні навчальної дисципліни «Загальна психологія» студент повинен знати, що її викладання ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

За порушення академічної доброчесності *здобувачі освіти* можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту); позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

14. Методичне забезпечення викладання дисципліни

1. Програма дисципліни «Загальна психологія» / Г.А.Пальм – Дніпро: ДАНО, 2019.

2. Робоча навчальна програма дисципліни «Загальна психологія» / Г.А.Пальм – Дніпро: ДАНО, 2019.

3. Плани семінарських занять з дисципліни «Загальна психологія»/ Г.А.Пальм – Дніпро: ДАНО, 2019.
4. Технологічна карта дисципліни «Загальна психологія» / Г.А.Пальм – Дніпро: ДАНО, 2019.
5. Карта самостійної роботи студента / Г.А.Пальм – Дніпро: ДАНО, 2019.
6. Тематика індивідуальних завдань / Г.А.Пальм – Дніпро: ДАНО, 2019.

15. Рекомендована література

Базова

1. Максименко С.Д. Загальна психологія: навчальний посібник для вузів / С.Д.Максименко. – 3-тє вид., перероб. та доп. – Київ: ЦУЛ, 2008. – 271 с. (*базовий підручник*).
2. Пальм Г.А. Загальна психологія: навчальний посібник з мультимедійним курсом / Г.А. Пальм. – Д.: Вид-во ДУЕП, 2012.– 256 с. (*базовий підручник*).
3. Загальна психологія: підручник / О.В. Скрипченко, Л.В. Волинська та ін. – К.: Каравела, 2009. – 464 с.
4. Макарова Л.Л. Загальна психологія: Методичні розробки семінарських занять: Навчальний посібник / Л.Л.Макарова, В.М. Синельников. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 200 с.
5. Психология памяти / под редакцией Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. – 3-е издание, переработанное и дополненное. – Москва: АСТ, 2008. – 656 с. – (Хрестоматия по психологии).
6. Психология индивидуальных различий / под редакцией Ю. Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. – 3-е издание, переработанное и дополненное. – Москва: АСТ, 2008. – 720 с.
7. Психология внимания / под редакцией Ю. Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. – 2-е издание, переработанное и дополненное. – Москва: АСТ, 2008. – 656 с. – (Хрестоматия по психологии).
8. Психология эмоций. Тексты / под ред. В.К. Вилюнаса, Ю.Б. Гиппенрейтер. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. – 288 с.

Допоміжна

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания / Ананьев Б.Г. – СПб.: Питер, 2001. – 282 с.
2. Семиченко В.А. Проблемы мотивации поведения и деятельности человека. Модульный курс психологии. Модуль «Направленность» (Лекции, практические занятия, задания для самостоятельной работы) / В.А. Семиченко. – К.: Миллениум, 2004. – 521 с.
3. Гамезо М.В. Атлас по психологии: Информ.-метод, пособие курсу «Психология человека» / М.В.Гамезо, И.А.Домашенко. –М.: Педагогическое общество России, 2004.–276 с.
4. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навч. посіб / С.Д. Максименко, В.О. Соловієнко. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2001. – 256 с.

16. Інформаційні ресурси

1. <http://readbookz.com/> - Бібліотека он-лайн Readbookz.com. В розділі «Психологія» - електронні книги з соціальної психології особистості, загальної психології, конфліктології тощо.

2. <http://zipsites.ru/> - Портал ZipSites.ru - безкоштовна електронна інтернет-бібліотека. В рубриках «Філософія, психологія» - електронні книги з загальної, соціальної, вікової, дитячої, педагогічної психології, психології творчості, особистості та інших галузей психології.

3. <http://psylib.kiev.ua/> - Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. Даний ресурс містить максимально широкий спектр ключових текстів з психології, психогігієни, філософії, релігії, культурології та ін.

4. <http://flogiston.ru/> - Проект "Флогістон" - один із найкращих російських сайтів, який містить низку цікавих та корисних матеріалів з психології, від авторської статті до канонічних текстів. Тут можна познайомитися з конспектами лекційних курсів факультету психології, але особливу цінність представляють наукові статті.

5. <http://www.edu.yar.ru/russian/psih/> - Проект "Психологія - образованию" виник у результаті численних звертань до спеціалістів-психологів в галузі освіти. Спеціалісти знайдуть інформацію про ярославську обласну психологічну службу, каталог психодіагностичних методик та професійної літератури.

6. <http://psychology.net.ru/> - Проект "Мир психологии". На сайті представлені науково-популярні статті за різноманітними напрямками психологічної науки, популярні психологічні тести, біографії відомих психологів.

7. <http://www.psy.org.ru/index.htm> - На сайті Центру інтелектуального розвитку дитини в розділі "Статті" висвітлюються актуальні проблеми нейропсихології дитячого віку.

8. <http://www.psy.msu.ru/> - Сайт факультету Московського державного університету ім М.В.Ломоносова. В розділі "Наукова робота" розміщено монографії, статті співробітників університету.

9. <http://www.psi.lib.ru/index.htm> - Авторський проект Олени Брилінг PsiProj. В розділі "Статті" розміщено наукові та популярні статі з різних проблем психології. Рубрика "Практика" інформує про досвід та деякі практичні розробки.

10. <http://freud.by.ru/> - Сайт Свердловської регіональної організації "Центру психоаналізу" (м. Катеринбург, Росія). У рубриці "Бібліотека" представлені повні тексти з психоаналізу.

11. www.ikpp.npu.edu.ua/index.php?limitstart - У розділі. «Освітні ресурси» представлено корисні посилання на найкращі сайти з проблем загальної та дитячої психології

12. <http://www.socd.univ.kiev.ua/> - Сайт факультету соціології та психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

представляє наукову фахову он-лайн бібліотеку, зокрема понад 20 повнотекстових електронних версій видань з психології.

13. <http://youalib.com/> - Сайт створений для популяризації, ознайомлення та поширення україномовної книги – навчальної, наукової, художньої, критичної, науково-популярної. Електронна бібліотека «Психологія» містить повнотекстові версії таких видань: 1. Карнегі Д. Як завоювати друзів та впливати на людей; 2. Бедь В.В. Юридична психологія; 3. Мельник А.П. Психологія управління; 4.Скрипченко О.В. Загальна психологія

14. <http://studentam.net.ua/content/section/24/86/> -
Онлайнова бібліотека надає повнотекстовий доступ до 11 електронних підручників з психології для студентів ВНЗ. Серед них – Примуш М.В. Конфліктологія; Олексюк В.Р. Основи патопсихології; Тіунова О.В. Психологічна корекція. Розділ сайту «Корисні посилання» містить електронні версії статей з психології з українських періодичних видань

15. <http://pidruchniki.com.ua/psihologiya/> - Бібліотека створена з метою надання повнотекстових версій підручників для освіти та духовного розвитку читачів. У розділі «Психологія» представлено 9 електронних підручників. Серед них - Видра О.Г; Вікова та педагогічна психологія ; Скрипченко О.В. Вікова та педагогічна психологія; Максименко С.Д. Загальна психологія; Павелків Р.В. Загальна психологія; Копець Л Класичні експерименти в психології

16. <http://soc.lib.ru/> - містить електронні повнотекстові версії книг з соціології, психології, управління, а також суміжних дисциплін. Бібліотека має розгалужену пошукову систему: абетковий каталог, каталог назв е-видань та список авторів.